

J. Kobza: Vládní mejdan platí důchodci

- CZ24 News | 11. června 2023

ČESKO: Když se začátkem března projednával vládní návrh na snížení červnové valorizace důchodů, na kterou již předtím vznikl příjemcům důchodů právní nárok, řekl jsem k tomu mimo jiné i to, že když stát potřebuje rychle peníze, bere je chudým lidem.

Tehdy jsem netušil, že současná asociální vláda si pro peníze, které prošustrovala ve velkém na nesmyslných vládních výdajích, přijde k důchodcům po třech měsících znovu. S jediným rozdílem – tentokrát jim chce část důchodů a jejich valorizací sebrat nikoli jednorázově, ale natrvalo.

Důchodci sice opravdu moc peněz nemají, statisíce z nich žijí pod hranicí příjmové chudoby, ale zato je jich hodně. A tak jsou pro Fialovu vládu vhodným cílem k oškubání.

Vláda proti důchodcům

Vláda Petra Fialy přitom našim důchodcům bere peníze hned dvojím způsobem. Zaprvé tímto drzým přímým snižováním nominálních důchodů – a zadruhé tím, že kvůli vysoké inflace, zejména pak vysoké inflace takzvaného důchodcovského spotřebního koše, tedy zdražování položek, zboží a služeb, které důchodci spotřebovávají nejvíce, klesá reálná hodnota a kupní síla všech důchodů.

K tomu se vláda ve svém konsolidačním balíček uchystá zvednout daň z přidané hodnoty a spotřební daně. V souhrnu tato opatření povedou k poklesu čistých příjmů domácností, nejen důchodců, a tím i k poklesu objemu peněz na trhu. K poklesu tržeb obchodníků, kterého jsme už ostatně svědky nyní a tudíž i k poklesu výběru nepřímých daní a veřejných příjmů.

Takže vláda těmito novými opatřeními sice možná vybere něco navíc, ale v důsledku jinde vybere méně. A v součtu bude v mínusu, takže jediným výsledkem bude růst deficitu a chudší důchodci. To je skutečně na Nobelovu cenu za ekonomii pro Zbyňka Stanjuru.

Mimochodem, dle kvalifikovaných ekonomických odhadů se minimálně 15 procent vyplacených důchodů vrátí do rozpočtu ve formě vybrané DPH. Je to zhruba 100 miliard korun jen tento rok.

Už v loňském žilo pod hranicí příjmové chudoby 43 procent osamělých důchodců a od té doby jejich počet slibně vzrostl. Jsem skutečně zvědavý na data v tomto ukazateli za letošní rok, respektive po aplikaci vládních opatření. Pak už asi bude rychlejší a jednodušší spočítat důchodce, kteří v příjmové chudobě nežijí.

Nekonečné debaty o důchodové reformě a vládní neschopnost

O problémech v nastavení důchodového systému – a hlavně o problémech expandujícího státního dluhu – víme dlouhá léta.

Všechny vlády od přelomu tisíciletí se ohání nutností reformy důchodového systému, ale současně se tomuto problému velkým obloukem vyhýbají, a proto i práce Potůčkovy komise, která nabídla komplexní propopulační reformu důchodů, vyšla vniveč. Možná proto, že neumožňovala důchodový fond snadno rozkrást.

A všechny vlády také svorně, když vyvstal nějaký problém, byly schopny jediného kroku – sáhnout důchodcům na peníze, které jim právem náleží. Fialova vláda to dovedla k asociální dokonalosti.

Namísto toho, aby řešila příčiny šílené inflace, za kterou je spoluzodpovědná. A k čemuž má mnoho nástrojů. Ale ono je pohodlnější obrátit důchodce, než si třeba skrze důsledné využití zákona o cenách, kontrolu maržového rozpětí a podobně, došlápnout na maloobchodní potravinářské zahraniční obchodní řetězce.

Klíčovým problémem je to, že vláda nebyla schopna nasadit nástroje, které má k dispozici, a snižovat inflaci, respektive inflační očekávání v ekonomice.

Vysoká míra inflace je tak nadále hlavním a neblahým rysem české ekonomiky, a co více, propadla se i do inflačních očekávání přes využití inflačních doložek – typicky jde třeba o nájemní smlouvy.

Vláda navíc počítá se zvyšováním spotřebních daní, a připravuje značný chaos v sazbách DPH, čímž připravuje půdu pro další pokračování těchto vyšších inflačních očekávání.

Naším klíčovým problémem je tedy zcela jistě inflace. Protože důchodci byli dosavadním zákonným valorizačním schématem chráněni právě před rostoucí inflací – s hlavním cílem, aby měli zajištěn nárok na stále stejnou či srovnatelnou část spotřebního koše.

Vláda se ale zjevně rozhodla, že i tato sociální skupina, tedy důchodci, musí pocítit „zač je toho loket“, neboť zaměstnanci to už dříve pocítili velmi výrazně. Dalšími na řadě budou pracující rodiny s malými dětmi a živnostníci.

Kapitolou samou o sobě je vládní přístup k cenám energií, kdy nechává cenové stropy extrémě vysoko, přestože cena jedné megawatthodiny na burze klesla od loňského léta o 900 euro – a ještě navíc vláda vyplácí obchodníkům s energiemi nesmyslné a nehorázné kompenzace.

Přestože mají pohádkové zisky a dividendy, jak vidíme na bilanci ČEZu. ČEZ ano, důchodci ne. Anebo – milí důchodci, dovolíme vám zafinancovat mimořádné odměny vedení společnosti ČEZ. To je skutečná politika Fialovy vlády.

Table země není pro starý

A bezesbytku platí, jak jsem zde také již v březnu říkal, že tato země opravdu není pro staré. A nemocné či zdravotně postižené.

Vláda často hovoří o svých nemalých úspěších – za svůj velký úspěch například vydává i zvyšující se poměr výše průměrného důchodu k výši průměrné mzdy.

Touto vládní optikou by bylo možná úplně ideální, aby průměrné důchody i průměrné mzdy klesly na nulu – protože pak by vláda mohla říci, že během jejího působení a díky její skvělé strategii navýšila průměrný důchod na úroveň 100 procent průměrné mzdy, že už je to jedna ku jedné.

Navíc by zde potom ani nebyl problém se stanovením věkem odchodu do důchodu. Žádný by nebyl.

Vládní mejdan platí důchodci

Celkový státní dluh se dotýká tří bilionů korun. Vloni tato vláda nasekala deficit v objemu 360 miliard korun, letos plánuje dalších 295 miliard. Ovšem v duchu budovatelského hesla, dohnat a předejít“ tento cíl splnila už v květnu, takže se asi dočkáme ještě dalších velkých překvapení.

Proč, když už tedy chce vláda najednou tak šetřit, sahá do zákonných, mandatorních výdajů pro sociálně nejohroženější české občany?

Proč sahá na důchody a nepodívá se na nevynucené, fakultativní, dobrovolné, provozní a zbytné rozpočtové výdaje, které nejsou odvislé od žádných zákonů?

Proč plnými hrstmi rozhazuje peníze vydělané českými občany na naprosto neprůhledné a nekontrolovatelné záležitosti?

Co předražené zbrojní zakázky, vojenská pomoc cizím státům, předimenzovaná zahraniční rozvojová pomoc, výpalné mezinárodním organizacím, dotace podnikatelským privátním subjektům a neziskovkám s politickým programem a zahraničním napojením?

Proč vláda neubere jim? Protože se jich bojí. Jich a jejich protektorů.

Je to vazalská, koloniální vláda, která si svou neschopnost vybíjí na lidech, kteří celý život poctivě pracovali pro Českou republiku a teď kvůli Fialově vládě živoří doslova za pár desítek korun na den. A z těch jim chce ještě další část sebrat, a to na trvalo. Hanba!

Víc než cokoli jiného, víc než stovky proklamací, víc než vládní propagační řeči – právě toto konkrétní chování a jednání podává opravdovou charakteristiku současné české vlády.

A tak ji bude jednou historie soudit.

Naše důchodová alternativa

Skutečná důchodová reforma ale není jen čistě o samotném důchodovém systému. Očekávatelný deficit důchodového systému v letech 2040 až 2060 vychází z toho, že do důchodu půjde početná generace lidí narozených v sedmdesátých a osmdesátých letech a důchodové odvody budou závislé na populačně výrazně menších ročnících narozených v letech na přelomu tisíciletí.

Nelze proto podceňovat roli míry porodnosti.

Ta je nyní zhruba na úrovni 1,7 až 1,8 dítěte na jednu ženu. Abychom tento trend udrželi či posílili, je třeba mimo jiné investovat do školek a dětských skupin.

Protože právě jejich dostupnost, cenová i regionální, i na základě zahraničních zkušeností, výrazně pomáhá vyšší porodnosti. A to zejména mezi vzdělanějšími a lépe vydělávajícími ženami, které se jinak obávají penalizací za rodičovství na pracovním trhu.

Klíčová je i transformace naší ekonomiky. Důchodový systém je závislý na výši mezd, které jsou u nás stále relativně velmi nízké.

Pokud bude průměrný důchod v roce 2050 činit 35 procent průměrné mzdy, je klíčové, zda se reálná hodnota této průměrné mzdy udrží na dnešních čtyřiceti tisících, nebo vzroste například na šedesát tisíc.

Protože na tom závisí i míra zaměstnanosti ve standardním zaměstnaneckém poměru a budoucí výběr pojistných odvodů.

Strašení lidí

Vláda svá asociální opatření zdůvodňuje tím, že bez nich dnešní třicátníci nebudou mít žádné důchody. To naprosto neodpovídá realitě.

Všechny varianty odhadu vývoje státních důchodů počítají s tím, že průměrné důchody budou v oné době tvořit okolo 35 procent průměrné mzdy, což při

kontinuálním zvyšování reálných mezd nemusí být žádná tragédie.

Vytváření lživých mýtu o tom, že žádné důchody nebudou, je nezodpovědné a nebezpečné a maximálně podněcuje mladší lidi k tomu, aby se vyvázali z povinnosti platit daně a pojistné odvody a živili se takříkajíc mimo systém – což nakonec k neudržitelnosti našeho důchodového systému možná skutečně povede.

Dle logiky působení sebenaplňujících se proroctví.

Toto je další selhání Fialovy vlády, selhání, které není hodno zodpovědné politické reprezentace a vedení státu.

Jsou důchody skutečně přehnaně vysoké?

Jak se dlouhodobě vyvíjí takzvaný náhradový poměr, tedy poměr mezi průměrným důchodem a průměrnou mzdou?

Základní makroekonomický přehled Českého statistického úřadu pracuje až s daty od roku 1993, nicméně Československo vstupovalo v roce 1990 do transformace s tímto náhradovým poměr kolem padesáti procent či mírně nad nimi – a potom se tento poměr v čase snižoval.

Zhruba až do roku 2018, kdy se poté i díky vysoké inflaci a menšímu růstu nominálních mezd o něco zvýšil a začal se vracet k oněm padesáti procentům.

Neboli snaha zastavit vývoj náhradového poměru kvůli vysoké inflaci (a jejímu propsání do původního valorizačního schématu) nesměřuje k tomu, co popisuje vláda, tedy, aby se důchodci podělili s ostatními o své bohatství, ale aby dostali stejnou dávku bídy jako zaměstnanci.

I zde je patrné, že problém je jednoznačně u nezvládnuté inflace, nikoliv u toho, že by si důchodci žili nad poměry.

Vývoj objemu mezd a platů k hrubému domácímu produktu je víceméně stabilní, přičemž pozitivně je třeba hodnotit dřívější navyšování podílu mezd a platů na hrubém domácím produktu, neboť právě toto, mzdy, platy a z nich odváděné pojištění, je hlavním zdrojem pro financování důchodového účtu v průběžném důchodovém systému.

Je tedy evidentní, že velmi důležitým faktorem je zde celková situace na trhu práce a vývoj mezd a platů v ekonomice. Není tedy vůbec divu, že v letech vysokého podílu mezd a platů 2018 a 2019 byl důchodový účet v přebytku 16 a 18 miliard korun ročně.

Vláda tedy navrhovanou změnou valorizačního schématu, a plánovaným zrušením mimořádných valorizací v žádném případě neřeší stabilitu veřejných financí, ale jen ukazuje svou vlastní neschopnost stanovit si správné a potřebné priority hospodářské politiky v oblasti boje proti inflaci a za zvyšování mezd a platů – a realizovat je.

Omezení valorizací důchodů je tedy potřeba chápat v kontextu nepromyšlené vládní politiky v oblasti veřejných financí, nikoliv jako zájem o důchody budoucích generací.

Vláda tak namísto toho, aby řešila skutečné a největší dlouhodobé problémy a nerovnováhy ve fiskální a rozpočtové oblasti, tak poštvává jednotlivé věkové generace občanů proti sobě a připravuje půdu pro další ekonomickou krizi.

A to je ryzí hanebnost.

AUTOR: Jiří Kobza